

Петар ПАЈИЋ

О ПОЕЗИЈИ

1. Прву песму написао сам у четвртном разреду основне школе. Дуго сам крио од свих да пишем песме и било ме је срамота да их некеме показујем. Оне су представљале моју највећу интиму. Од тада, па до данас, упорно покушавам да уђем у тајну поезије.

2. Слажем се са онима који мисле да поезија није ни уметност ни филозофија. Она је категорија за себе — поезија — према којој се могу одређивати и из које се могу изводити друге духовности.

3. Многе песме написао сам не знајући њихова значења и поруке. Једноставно, док сам их писао, знао сам само толико које речи могу да уђу у песму, у њен звук, слику и емоцију, а које не могу. Проналажење тих правих речи је, у ствари, рађање песме.

4. Дуго сам веровао да је поезија најближа музици. Међутим, сматра се да су поезија и сликарство у најтешијем сродству. Ово се доказује и податком да су многи велики песници имали и сликарске таленте. Сродство између поезије и сликарства може се потражити и у чињеници да свака реч у себи носи слику, да је реч изговорена слика. Вокали, као што је у истоименој песми, »трагајући за узроком њихових тајних постања«, певао Рембо — имају своје боје. Вокали су боје у речима. За Рембоа: А — црно, Е — бело, И — црвено, У — зелено, О — модро. За мене или некога другог то може бити различито, али свако може открити своје боје. Свака реч у себи крије по једно сазвежђе, тако да је и тајна поезије сакривена у тајни речи. Свака реч је сама за себе цела песма. Песма је сакривена у свакој речи, као што је плод сакривен у семену.

5. Моја страсна песничка опседнутост Севером, дуго ме је задржавала у свету симбола и путоказа према чистој страни света, према Чистом добу. Као у Кервудовом роману, залутао сам у бескрајне снежне просторе, по којима ковитла мећава, звезде се леде, мраз све кочи. До оног идеално чистог, непорочног и безгрешног простора нисам стигао, али сам га наслутио, као што сам и сазнао да се до њега не може стићи. Критика није приметила, али ја сматрам да су моје песме са симболиком севера и леда, прво религиозне, па су затим, нешто друго.

6. Као што се религиозност у модерној поезији изражава кроз нове симболе, тако се и национална осећања откривају кроз нове слике. Кад француски песник напише: »Француска — небо пуно врабаца«, погодио је у само срце мете. Ми доживимо Француску и заволимо је. Песник је написао националну песму.

7. Пишем мало, кад ме песма нађе. То су тренуци великог задовољства.

децембар, 1990.

СЕВЕР

1.

Мраз плете своје бодљикаве жице
преко суровог северног неба,
у крутом крилу гордог јастреба,
у тврдом месу дивље лисице.

Север чува своје прилазе
секирама модрога леда,
ваздух, настањен псима, уједа
бегунце који наилазе.

Бичеви шибају по пределу
бескрајне мењаве, бескрајне зиме,
север ковитла своје риме
и ледом пуни небо ко зделу.

2.

Нити гоничи северних стада,
нити копачи горућих руда,
нико не прође још отуда,
кроз бели пакао који влада.

Нити стражари у потери,
нити убице које беже,
нити ловци да вешто мреже
разапну овде за дивље звери.

Нити мудре, одважне вође,
нити војници срчани, смели,
нико не дотаче предео бели,
нико до севера не дође.

3.

Север забада бодже у лице,
оштро реже преко живог меса,
док са паклених северних небеса
слећу невидљиве птице грабљивице.

Север поставља замке и препреке,
север затвара своју страну света,
испред освајача, испред дрских чета,
леден и глув и пун залеђене јеке.

Остаје сам у пределу чистом,
одвојен од свега, нетакнут погледом,
сачуван ледом, одбрањен ледом,
али и заробљен у том леду истом.

НИШТА

1.

Кад одеш и кад се затворе врата
за тобом, кад почне по твом лицу
даљина да се ко магла хвата
и да га претвара у несвестицу,

кад почне ваздух само да шуми
и пустош неба звезде да мрви
на прогнане звери у шуми,
на очај тешки у мојој крви,

нико те не може више скрити,
свет је овај од тебе стваран,
кад одеш, цео простор ће бити
са тобом једном подударан.

2.

Свет ће остати твоја слика,
римован с тобом. Ништа не квари
то што си такла. Као музика
извираћеш из сваке ствари.

Повлачићеш нове линије
између небеских, светлих трапеза,
саткана од чега нико није,
од дрхтавица и од језа,

од предела где нисмо били,
од несме за коју нисмо речи
ни чули још, ни измислили,
ал која тужно у мени јечи.

НА ЧИСТУ ВОДУ МИСЛИМ КАД СЕ МОЛИМ

1.

Обична водо, док те гледамо
учиш нас, сасвим једноставна.
Тебе да упамтимо. Да као ти знамо.
Од свих земаљских чуда ти си највише славна.
Учиш нас како да будемо лепо.
Како да се одморимо. Како да волимо.
Срце у греху пред тобом стрепи.
Само се теби чистој молимо.

2.

Боже, заљубљени смо у воду.
У ту истину. Вода је празник.
Она нас зауставља у ходу:

пере нам руке, умива наш лик.
То је тренутак благослова.
Опет за ход добија снагу
наше тело од олова.
Можемо да пољубимо драгу.

3.
Мирнија све што је дубља. Сама
на свету који није њен, а од ње је.
Без душе тако прнсна душама.
И тамо где се не види све је.
Пролази не мењајући се. Тамо
где је нема рађање је њено.
Семе H_2O с кореном у ваздуху. Само
је време тако безвремено.

4.
Вода је збир свих предела.
Она је пут који путује.
Текла је кроз свет провидног тела,
све што је видела, ево, ту је
у овој чани на нашем столу.
Водено тело њено се блиста.
Згрчена пред њом у свом болу
душа осећа да је иста.

5.
Заробљен морски талас
кроз стабло, у парку, хуји.
Његов моћни и дивљи глас
чују танки славуји.
И нас, сред летње месечине,
опија та песма чиста.
Снага морске пучине
струји кроз петелку листа.